

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра світової літератури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Наталія ВІННІКОВА

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАУКОВИЙ СЕМІНАР
ПРОБЛЕМИ ПРАГМАТИКИ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ
для аспірантів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня третього (освітньо-наукового)
освітньо-наукової програми «Філологія»

Київ – 2024

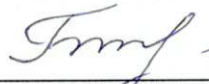
Розробник:

Брацкі Артур Себастьян, професор кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва, доктор габілітований гуманітарних наук, професор
Ковбасенко Юрій Іванович, професор кафедри світової літератури Факультету української філології, культури і мистецтва, кандидат філологічних наук, професор;

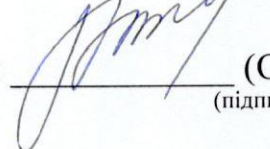
Викладач:

Ковбасенко Юрій Іванович, професор кафедри світової літератури Факультету української філології, культури і мистецтва, кандидат філологічних наук, професор;

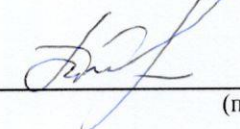
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри світової літератури Факультету української філології, культури і мистецтва
Протокол від 28 . 08 .2024 № 9

Завідувач кафедри (Галина БІТКІВСЬКА)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми
“Філологія”

28 . 08 .2024
Гарант освітньо-наукової програми (Олена БРОВКО)
(підпис)

Робочу програму перевірено

28 . 08 .2024
Завідувач аспірантури, докторантури (Ілона ТРИГУБ)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) “__” 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) “__” 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) “__” 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) “__” 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Науковий семінар: Проблеми прагматики художнього тексту

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3 / 90	
Рік навчання	3	3
Семестр	5	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	3
Обсяг годин (разом), в тому числі:	90	90
Аудиторні:	24	12
Модульний контроль	6	4
Самостійна робота	60	78
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» поглиблених знань з прагматики художнього тексту, та навичок розширеного аналізу прагматичних та семіотичних аспектів літературних творів як прояву комунікації. Вивчення дисципліни передбачає формування таких компетентностей

Компетентності		
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до генерування та обґрунтування нових ідей
	ЗК-2	Здатність до пошуку, обробки, систематизації, аналізу та критичної оцінки інформації з різних джерел; критичного мислення; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу
	ЗК-8	Здатність до громадянської та соціальної активності й відповідальності.
	ЗК-9	Усвідомлення суспільної ваги моральних, культурних, наукових цінностей і шляхів їх

		збереження та примноження
Фахові компетентності (ФК)	ФК-1	Засвоєння й осмислення основних наукових концепцій, історії розвитку та сучасного стану філологічних знань, актуальних теоретичних і практичних проблем. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних принципів і знань та на основі відповідних загальнонаукових методів
	ФК-2	Здатність планувати, обґрунтовувати та оцінювати філологічне дослідження та передбачати його результати.
	ФК-3	Здатність збирати дані для філологічного дослідження, науково систематизувати, аналізувати та інтерпретувати філологічні явища.
	ФК-4	Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології з використанням теоретичних та експериментальних методів.
	ФК-6	Здатність аналізувати твори різних родів, жанрів, стилів, національних літератур у теоретико-літературних, культурологічних та компаративних аспектах; демонструвати розуміння проблем літературної стилістики, сучасних тенденцій літературознавчої генерики і генології.
	ФК-7	Здатність аналізувати явища української літератури в діахронії та світовому контексті, визначати їхню специфіку, виявляти тенденції їх розвитку

3. Результати навчання за дисципліною

Після опанування матеріалів наукового семінару здобувачі освіти набувають:

Знання та розуміння	Демонструвати: знання в галузі гуманітаристики, зокрема філології: глибоке розуміння ролі науки, освіти і культури в розвитку цивілізації; знання філософії та методології науки; застосування філософських ідей і концепцій у власних дослідженнях; знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції, методології наукових досліджень.
	Виявляти глибокі теоретичні знання в обсязі, необхідному для розв'язання професійних і науково-дослідних завдань, зокрема: основних класичних і новітніх філологічних концепцій; фундаментальних праць з обраного напрямку досліджень; змісту теоретичних і прикладних філологічних дисциплін; теоретичних і практичних проблем у галузі дослідження.

Застосування знань та розумінь	Аналізувати явища суспільного життя на основі системного наукового світогляду; пов'язувати конкретні завдання професійної та науково-інноваційної діяльності із загальнофілософськими проблемами; визначати міждисциплінарний характер наукових філологічних проблем.
	Проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення наукових концепцій, підходів і поглядів у галузі дослідження; формулювати, обґрунтовувати та захищати власну наукову позицію та концепцію.
	Обирати адекватну наукову методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання проблем і завдань філологічного дослідження.
	Складати, обґрунтовувати та оцінювати план і дизайн філологічного дослідження, передбачати його результати.
Формування суджень	Професійно, аргументовано, етично виважено і соціально відповідально пояснювати сутність конкретних філологічних явищ та пов'язаних з ними наукових проблем і власну думку щодо них.
	Критично оцінювати наукові філологічні напрями, школи, підходи і методи на основі їх аналізу, порівняння і класифікації.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної/заочної форм навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Кількість годин між видами робіт			
		Аудиторні			Самостійна робота
		Лекції	Семінари	Практичні	
Змістовий модуль 1.					
Прагматика у системі семіотичних студій. Лінгвокомунікативна специфіка художнього тексту	18	4	4		10
Модульний контроль	2				
	20	4	4		10
Змістовий модуль 2.					
Соціальний аспект прагматики художнього тексту	26	4	2		20
Художній текст як комунікативний посередник.	14	2	2		10
Модульний контроль	2				
	42	6	6		30
Змістовий модуль 3.					
Сюжет і фабула у прагматиці художнього тексту	12	2			10
Прагматика металітератури	14	2	2		10
Модульний контроль	2				
	28	4	2		20
Разом годин	90	14	10		60

5. Програма навчальної дисципліни
Науковий семінар: проблеми прагматики художнього тексту
Змістовий модуль 1.

Тема. Прагматика у системі семіотичних студій. Лінгвокомунікативна специфіка художнього тексту.

Семіотика, семантика, синтактика, прагматика. Роль інтерпретатора. Повідомлення, текст, висловлювання.

Зміст і смисл. Питання існування беззмістовних текстів.

Прагматичні аспекти художнього тексту в комунікативному вимірі. Текст як стратегія. Автор. Зразковий читач за Умберто Еко. Текст як творець компетентності читача. Фрейм – структура, завдяки якій читач помічає стереотипну ситуацію.

Література: 2; 5; 3; 5; 8; 10; 12; 13; 14; 15; 17; 20; 27; 28.

Змістовий модуль 2.

Тема. Соціальний аспект прагматики художнього тексту

Зразковий та варіативний читач. Соціальний портрет читача. Прагматика інтертекстуальності художнього тексту. Ідіолекти в художньому тексті.

Література: 6; 7; 8; 10.

Тема.. Художній текст як комунікативний посередник.

Створення тексту як акт комунікації. Канали комунікації в художньому тексті. Комунікаційна інтеракція між автором і читачем в художньому тексті. Трансфер змістів і смислів в тканині художнього тексту.

Література: 1; 9; 11; 16; 21; 22; 25; 26; 29.

Змістовий модуль 3.

Тема.. Сюжет і фабула у прагматиці художнього тексту

Фабульна структура художнього тексту. Позафабульні елементи художнього тексту. Прагматика художнього тексту. Аналіс стратегічних аспектів сюжету. Сюжетні, тематичні та жанрові фрейми.

Література: 4; 7; 13; 18; 22; 30.

Тема. Прагматика металітератури.

Метатекст і металітература, метакритика. Читач і метатекст. Семіотичні особливості метакомунікації

Література: 2; 6; 7; 19; 23; 24.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Максимальна кількість балів загалом
		К-ть	Одиниць	К-ть	Одиниць	К-ть	Одиниць	
Відвідування лекцій	2	2	4	3	6	2	4	14
Відвідування семінарських занять	2	2	4	2	4	2	4	12
Відвідування практичних занять	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	5	2	10	2	10	2	10	30
Виконання завдань для самостійної роботи	7	1	7	-	-	1	7	14
Виконання модульної роботи	10	1	10	1	10	1	10	30
Максимальна кількість балів			35		30		35	100
Розрахунок коефіцієнта: $100 : 100 = 1,0$								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Самостійна робота №1. Оформити фрагмент теоретичної частини дисертаційного тексту, в якому застосовано прагматичну методологію.

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка – 7 балів.
2. Оцінюватимуться логічність та послідовність викладу (0/1 бал), розуміння особливостей прагматичної методології для власного дослідження (0/1 бал), коректність цитування (0/1 бал), рівень власного наукового тексту (0/1 бал), наявність не менше як 10 процитованих джерел (0/1 бал), наявність джерел за останні 3 роки (0/1 бал), відповідність оформлення списку літератури ДСТУ 8302:2015 (0/1 бал).

Самостійна робота №2. Здійснити сміотичний аналіз художнього тексту/дискурсу, який буде використано у дисертації, оформивши його у наукову статтю за вимогами фахового журналу “Синопис: текст, контекст, медіа” (<https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis>).

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка – 7 балів.
2. Оцінюватимуться логічність та послідовність викладу (0/1 бал), розуміння особливостей прагматичної методології для власного дослідження (0/1 бал), коректність цитування (0/1 бал), рівень власного наукового тексту

(0/1 бал), наявність необхідних структурних компонентів фахової статті (0/1 бал), наявність джерел за останні 3 роки (0/1 бал), відповідність оформлення вимогам фахового журналу “Синопис: текст, контекст, медіа” (0/1 бал).

7. Навчально-методична карта дисципліни **Науковий семінар: Проблеми прагматики художнього тексту**

Разом: 90 год., з них: лекції – 14 год., семінарські заняття – 10 год., МК – 6 год., самостійна робота – 60 год.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Бацевич Ф. Абсурдний художній текст у вимірах лінгвістичної прагматики / Мовознавство, 2012, № 1. С. 18–30.
2. Бацевич Ф. Вступ до лінгвістичної прагматики. Київ. 2001. 304 с.
3. Бацевич Ф. Нариси з лінгвістичної прагматики : монографія. Львів : ПАІС, 2010. 336 с..
4. Бондарева О. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Київ: Четверта хвиля, 2006. 512 с.
5. Вжосек В. Історія – Культура – Метафора / Пер. з польськ. Київ: Ніка-Центр, 2014. 296 с.
6. Голікова Н. Прагматика мовностилістичних засобів у романі «Зло» П. Загребельного. / Філологічні студії. – Вип.11., 2014. С. 164–172.
7. Горбач І. Художній текст та його комунікативно-прагматичний аспект / Проблеми семантики слова, речення та тексту. – Вип. 29. – 2012. 32–38.
8. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. Львів, 2004. 384 с.
9. Ємець О. Стилістична конвергенція у художньому тексті: прагматичний а концептуальний аспекти / Вісник Житомирського державного університету. Випуск 62. Філологічні науки. 2012. С. 55–58.
10. Ємець О. Стилістичні критерії дослідження прагматики художнього тексту. / Вісник Житомирського державного університету. Випуск 68. Філологічні науки, Житомир, 2013. С. 70–73.
11. Козуб Л., Погукай К. Специфіка прагматично спрямування емотивних текстів / «Міжнародний філологічний часопис» Vol. 10, № 3, 2019. С. 26–31.
12. Савченко Л. Специфіка досліджень прагматики наукового тексту / Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019 № 39 том 1. С. 56–59.
13. Солецький О. Емблематичні форми дискурсу: від міфу до постмодерну. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2018. 400 с.
14. Шульжук Н. Особливості лінгвістичного аналізу художнього тексту

як прагматично-комунікативної єдності. / Лінгвостилістичні студії, вип. 10, 2019, с. 195–203.

Додаткова:

15. Агеєва В. За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські культурні відносини. Київ: Віхола, 2021. 355 с.

16. Ведмедєв М. Культурні ресурси продуктивного мислення. Суми: Університетська книга, 2019. 216 с.

17. Вишницька Ю. Міфологічні сценарії в сучасному художньому та публіцистичному дискурсах. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 612 с.

18. Гайдаш А. Дискурс старіння у драматургії США: проблемне поле, семантика, поетика: монографія. Дніпро: Акцент ПП, 2019. 416 с.

19. Гроф С. Психологія майбутнього. Львів: Terra Incognita, 2019. 400 с.

20. Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле. Київ: Ніка-Центр, 2012. 264 с.

21. Іванишин П. Критика і метакритика як осмислення літературності. Київ: ВЦ “Академія”, 2012. 288 с.

22. Марценюк Т. “Захисники галактики”: влада і криза у чоловічому світі. Київ: Комора, 2020. 256 с.

23. Поліщук Я. Гібридна топографія. Місця й не-місця в сучасній українській літературі. Чернівці: Книги ХХІ. 2018. 272 с.

24. Пухонська О. Літературний вимір пам’яті. Київ: Академвидав, 2018. 304 с.

25. Рябчук М. Лексикон націоналіста та інші есеї. Львів: Видавництво Старого Лева, 2021. 216 с.

26. Українська культура ХХ-ХХІ ст.: соціоантропологічний аспект: зб. наук. праць. Київ: Дуліби, 2015. 236 с.

27. Фуко М. Наглядати й карати. Народження в’язниці / Пер. з фр. Київ: КомуБук, 2020. 452 с.

28. Фукуяма Ф. Ідентичність. Потреба в гідності й політика скривденості/ Пер. з англ. Київ: Наш формат, 2020. 192 с.

29. Хейлз К. Як ми стали постлюдством. Віртуальні тіла в кібернетиці, літературі та інформатиці. Київ: Ніка-Центр, 2013. 426 с.

30. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. Київ: Інститут культурології НАМ України, 2020. 335 с.